

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник ректора

проф. _____ І.П. Гладкий

« ____ » _____ 2012 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»
(за вимогами кредитно-модульної системи навчання)

Галузь знань – 0305 «Економіка та підприємництво»

Напрямок підготовки – 6.030503 «Міжнародна економіка»

Робоча навчальна програма складена доцентом кафедри міжнародної економіки Попковою Ксенією Олексіївною на основі освітньо-професійної програми для галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» та навчального плану напряму підготовки 6.030503 – «Міжнародна економіка».

Рецензент

Доцент кафедри міжнародної економіки
кандидат економічних наук, доцент

К.П. Покатаєва

Робоча навчальна програма розглянута та ухвалена на засіданні кафедри
Міжнародної економіки
(протокол № _____ від « ____ » _____ 2012 р.)

Завідувач кафедри
доктор економічних наук, професор

Д.В. Бабич

Схвалено Радою (методичною комісією) факультету Управління та
бізнесу
(протокол № _____ від « ____ » _____ 2012 р.)

Голова Ради (методичної комісії)
факультету Управління та бізнесу
кандидат економічних наук, професор

І.А. Дмитрієв

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

«Зовнішньо економічна діяльність підприємства»
(система змістових модулів)

Характеристика обсягів підготовки	Характеристика лекційного потоку	Характеристика навчального процесу
Загальний обсяг – 3 кредитів Усього годин – 108 год. Усього змістових модулів – 16. Усього блоків змістових модулів – 2. Усього залікових модулів – 3. Один змістовий модуль – 5-10 год. Один заліковий модуль – 54 год. Усього аудиторних годин на тиждень – 4 (лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год.).	Галузь знань – 0305 «Економіка та підприємництво». Напрямок підготовки – 6.030503 «Міжнародна економіка». Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр. Кількість навчальних груп у потоці – 2. Лектор, відповідальний за курс – доцент Попкова Ксенія Олексіївна	Навчальна дисципліна – вибіркова Рік підготовки – 2. Семестр навчання – 4. Кількість годин: лекцій – 36, практичних занять – 36, самостійних робіт студентів (СРС) – 36, у т.ч.: модульний контроль (види контролю: тестові завдання) 12 год. індивідуальна робота (консультації) – 6 год. Підсумковий контроль: інтегрований залік.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є система організаційно-економічних і регулятивних взаємовідносин суб'єктів господарювання в процесі реалізації та розвитку форм зовнішньоекономічної діяльності підприємства в Україні.

2. Мета та завдання

Метою дисципліни є формування у майбутніх фахівців-економістів системи теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі зовнішньоекономічної діяльності підприємства в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» студенти повинні:

Знати (згідно вимог ОПП за напрямом та рівнем підготовки):

- сутність й особливості зовнішньоекономічної діяльності;
- форми, методи міжнародного торговельного, інвестиційного та валютно-фінансового співробітництва;
- принципи та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності на мікрорівнях;
- суб'єкти й об'єкти, рівні, чинники, принципи і середовище розвитку зовнішньоекономічної діяльності;
- форми і механізми реалізації зовнішньоекономічних відносин, специфіку їх функціонування, розвитку та взаємодії;

Вміти (згідно вимог ОКХ за напрямом та рівнем підготовки):

- творчо аналізувати стан зовнішньоекономічних відносин, визначати проблеми та тенденції їх розвитку;
- застосовувати методи кількісного вимірювання наслідків певних зовнішньоекономічних відносин;
- аналізувати практику здійснення зовнішньоекономічної діяльності та механізми її регулювання.
- аналізувати світогосподарські явища і процеси, оцінювати в них участь України з урахуванням її національних інтересів.

Мати уявлення (згідно вимог структурно-логічної схеми підготовки фахівця) про місце дисципліни в системі наукових знань, загальну картину функціонування зовнішньоекономічної діяльності як цілісної системи, дію економічних законів на міжнародному рівні, форми та механізм зовнішньоекономічних відносин, особливості та перспективи розвитку зовнішньоекономічних інтеграційних процесів, перспективні сфери і форми взаємодії підприємств України зі світовою економікою, діяльність міжнародних економічних інститутів та організацій, а також про основи зовнішньоторговельної, валютно-кредитної та виробничо-інвестиційної політики.

У подальшому, отримані знання з дисципліни, будуть використані при вивченні фахових дисциплін: міжнародний маркетинг, міжнародний менеджмент, зовнішня торгівля суб'єктів ЗЕД, управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

3. Зміст навчальної дисципліни

Вступ

Місце дисципліни в системі економічних наук. Вступ до міжнародної економічної діяльності України. Структура курсу. Теоретико-методичні особливості навчального процесу з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства». Організаційно-методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів. Контроль знань і умінь за дисципліну. Література.

Блок змістових модулів (розділ) 1 ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Змістовий модуль (тема) 1

Зміст зовнішньоекономічної діяльності підприємств, мета та задачі курсу.

Особливості навчального курсу "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства". Необхідність володіння знаннями та навиками, наявність яких передбачає освоєння цього курсу. Перелік задач та основний зміст курсу.

Змістовий модуль (тема) 2
Законодавчі основи та органи державного управління
зовнішньоекономічною діяльністю

Основи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні.

Перелік, взаємодія і функціональні обов'язки органів державного управління та регулювання зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Питання щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємства, які урегульовані законодавчими та державними актами України, Порядок придбання підприємствами ліцензій та квот на поставку продукції закордон, митна державна служба.

Змістовий модуль (тема) 3
Організація та управління зовнішньоекономічною діяльністю на
підприємстві

Державна реєстрація суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, статистична та податкова звітна документація. Зовнішньоекономічний контракт, основні положення його розробки та оформлення. Структура та функціональні обов'язки підрозділів підприємства, які пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю. Галузі, види та особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Спільні підприємства технопарки, вільні економічні зони, офшорні зони, закордонні філії та представництва підприємств.

Змістовий модуль (тема) 4
Маркетингові дослідження у зовнішньоекономічній діяльності
на підприємстві

Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Стратегії

маркетингу. Дослідження зовнішнього ринку. Конкурентоспроможність продукції на зовнішньому ринку. Інвестиційна та інноваційна діяльність на зовнішньому ринку.

Змістовий модуль (тема) 5
Операція, як форма зовнішньоекономічної діяльності. Особливості
контрактів зовнішньоекономічної діяльності між підприємствами

Операція, як форма зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття зовнішньоекономічної операції. Характер та види операцій. Валютні та торговельні операції. Правові аспекти проблеми експортних поставок підприємств України та антидемпінгова політика держав-партнерів.

Змістовий модуль (тема) 6
Особливості контрактів зовнішньоекономічної діяльності між
підприємствами

Поняття типового контракту та його структура. Торгівельні звичаї та їх роль у міжнародній торгівлі. Порядок підписання контракту. Склад та структура зовнішньоторговельного контракту.

Змістовий модуль (тема) 7

Ціни експортно-імпортних операцій, механізм ціноутворення

Особливості ціноутворення при заключенні зовнішньоекономічних контрактів.

Зв'язок цін з базисними умовами поставки. Основні методи аналізу цін при заключенні зовнішньоекономічного контракту.

Змістовий модуль (тема) 8

Основні завдання для СРС за змістовими модулями 1,2,3,4,5,6,7

1. Зовнішньоекономічна політика та її концепції.
2. Предмет зовнішньоекономічної діяльності.
3. Назвіть основні інституції регулювання на міжнародному та національному рівнях.
4. Геополітичні орієнтири України. Їх переваги та недоліки.
5. Маркетингові дослідження та їх роль.
6. Вивчення товарів.
7. Вивчення покупців.
8. Дослідження ринку та навколишнього середовища.
9. Спеціалізовані маркетингові фірми.

Модульний контроль знань за змістовими модулями 1,2,3,4,5,6,7 (заліковий модуль №1) здійснюється у формі поточного тестування, усного опитування, виступу з доповідями.

Змістовий модуль (тема) 9

Кредитування та облік експортно-імпортних операцій

Принципи кредитування, міжнародний, експортний, фінансовий та валютний кредит. Кредитування операцій. Кредитні засоби платежу. Особливості та нормативні засади обліку експортно-імпортних операцій.

Змістовий модуль (тема) 10

Розрахунки по експортно-імпортним операціям

Особливості застосування інкасової, акредитивної, чекової, вексельної та інших форм розрахунків у зовнішньоекономічних операціях. Податковий контроль зовнішньоекономічних операцій. Митне законодавство України. Організація митної служби.

Змістовий модуль (тема) 11

Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Структура митної служби України. Поняття та види мита. Митне та немитне регулювання. Функції митних органів. Право митних пілг.

Змістовий модуль (тема) 12

Транспортне забезпечення зовнішньої торгівлі

Транспортне забезпечення зовнішньої торгівлі. Базисні умови поставки товарів. Види вантажів та маршрут перевезень. Вартість перевезень. Морські перевезення. Залізничні перевезення. Автомобільні перевезення. Повітряні перевезення.

Змістовий модуль (тема) 13

Аналіз ефективності експортно-імпортних операцій підприємства

Теоретичні основи аналізу ефективності експорту. Коефіцієнти ефективності. Оцінка ефективності зовнішньоторговельних зв'язків. Ефективність інвестицій у зовнішньоекономічні проекти, спільні та закордонні підприємства.

Змістовий модуль (тема) 14

Моделювання експортно-імпортних стратегій підприємств

Моделювання експортно-імпортних стратегій підприємств. Теоретичне підґрунтя економіко-математичного моделювання. Вибір критерію оптимізації. Розробка моделей експортно-імпортних стратегій підприємства.

Змістовий модуль (тема) 15

Організація ділових контактів підприємств з закордонними фірмами

Організація ділових контактів підприємств з закордонними фірмами. Протокольні аспекти ведення переговорів. Державна та комерційна таємниця. Перевірка ділового партнера. Діловодство у зовнішньоекономічній діяльності.

Змістовий модуль (тема) 16

Основні завдання для СРС за змістовними модулями 9,10,11,12,13,14,15

1. Вибір критерію оптимізації.
2. Моделі експортно-імпортних стратегій підприємства.
3. Структура митної служби України.
4. Поняття та види мита.
5. Митне та немитне регулювання.
6. Функції митних органів.

Заключення

Інтегрований висновок за дисципліною. Знання і уміння, які будуть використовуватись при вивченні інших дисциплін. Значення економічних знань для формування світогляду майбутнього фахівця. Аналіз світогосподарських явищ й процесів та оцінювання участі в них України з урахуванням її національних інтересів.

4. Розподіл змістових модулів за видами занять за годинами та кредитами

Таблиця 4.1

Назва модуля, теми	Кількість годин			
	ВС	Л	ПЗ	СРС
Блок змістових модулів (розділ) 1				
Зміст зовнішньоекономічної діяльності підприємств, мета та задачі курсу				
Змістовий модуль (тема) 1. Зміст зовнішньоекономічної діяльності підприємств, мета та задачі курсу.	10/0,28	4	4	2
Змістовий модуль (тема) 2. Законодавчі основи та органи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 3. Організація та управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 4. Розробка стратегії зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві та маркетингові дослідження в цій галузі.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 5. Операція, як форма зовнішньоекономічної діяльності. Особливості контрактів зовнішньоекономічної діяльності між підприємствами	5/0,14	2	2	1
Змістовий модуль (тема) 6. Ціни експортно-імпортних операцій, механізм ціноутворення.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 7. Нормативні основи валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Валютні операції, контроль	10/0,28	4	4	2
Змістовий модуль (тема) 8. Основні завдання для СРС за змістовними модулями 1,2,3,4,5,6,7	5/0,14	-	-	5
Усього за блоком змістових модулів (розділом) 1	54/1,5	18	18	18
Блок змістових модулів (розділ) 2				
Регулювання зовнішньоекономічної діяльності				
Змістовий модуль (тема) 9 Кредитування та облік експортно-імпортних операцій.	10/0,28	4	4	2
Змістовий модуль (тема) 10 Розрахунки по експортно-імпортним операціям. Митне регулювання.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 11 Транспортне забезпечення зовнішньої торгівлі.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема)12. Аналіз ефективності експортно-імпортних операцій підприємства.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 13. Моделювання експортно-імпортних стратегій підприємств.	5/0,14	2	2	1
Змістовий модуль (тема) 14. Організація ділових контактів підприємств з закордонними фірмами.	6/0,17	2	2	2
Змістовий модуль (тема) 15. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	10/0,28	4	4	2
Змістовий модуль (тема) 16. Основні завдання для СРС за змістовними модулями 9,10,11,12,13,14,15	5/0,14	-	-	5
Усього за блоком змістових модулів (розділом) 2	54/1,5	18	18	18
ВСЬОГО	108/3,0	36	36	36

Таблиця 4.2

Перелік тем практичних занять

№ практичного заняття	Змістовий модуль №	Назва практичних занять	Кількість годин	Обсяг навчального матеріалу (кредити)
1,2	1	Зміст зовнішньоекономічної діяльності підприємств, мета та задачі курсу.	4	0,11
3	2	Законодавчі основи та органи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю.	2	0,056
4	3	Організація та управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві.	2	0,056
5	4	Розробка стратегії зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві та маркетингові дослідження в цій галузі.	2	0,056
6	5	Операція, як форма зовнішньоекономічної діяльності. Особливості контрактів зовнішньоекономічної діяльності між підприємствами	2	0,056
7	6	Ціни експортно-імпортних операцій, механізм ціноутворення.	2	0,056
8,9	7	Нормативні основи валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Валютні операції, контроль	4	0,11
10,11	9	Кредитування та облік експортно-імпортних операцій.	4	0,11
12	10	Розрахунки по експортно-імпортним операціям. Митне регулювання.	2	0,056
13	11	Транспортне забезпечення зовнішньої торгівлі.	2	0,056
14	12	Аналіз ефективності експортно-імпортних операцій підприємства.	2	0,056
15	13	Моделювання експортно-імпортних стратегій підприємств.	2	0,056
16	14	Організація ділових контактів підприємств з закордонними фірмами.	2	0,056
17,18	15	Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва	4	0,11
		ЗАГАЛОМ	36	1

5. Система оцінювання навчання

5.1. Система оцінювання працевитрат на навчання студента (залікові модулі)

№	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	Обсяг трудовитрат студента (кредитів)	Форма Контролю знань	Шкала оцінювання знань студента
1	2	3	4	5	6
1	Перший заліковий модуль за змістовими модулями 1,2,3,4,5,6,7	54	1,5	Модульний контроль: тестування	(1...100)
2	Другий заліковий модуль за змістовими модулями 9,10,11,12,13,14,15,16	54	1,5	Модульний контроль: тестування	(1...100)
Усього		108	3,0		(1...100)

Примітка: підсумкова оцінка трудовитрат студента на засвоєння дисципліни у цілому підраховується як арифметична сума кредитів за опрацьованими заліковими модулями.

5.2. Система оцінювання знань студентів і шкала оцінки (за кожний заліковий модуль)

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90 – 100
B	Добре	80 – 89
C	Добре	75 – 79
D	Задовільно	67-74
E	Задовільно	60-66
EX	Незадовільно	35-59
F	Незадовільно	1-34

Примітка: згідно з наказом МОН України від 30.12.05 р. № 774, підсумкова оцінка знань з навчальної дисципліни визначається як середньозважена результатів засвоєння окремих залікових модулів в інтервалі (1...100) балів.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю.

8. Види, форми та методи навчання

Лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота студентів згідно таблиці розподілу змістових модулів за видами занять (за годинами та кредитами).

9. Методичне забезпечення

Навчально-методичні матеріали кафедри з дисципліни, які знаходяться на освітньому порталі ХНАДУ.

Навчально-методичні матеріали (навчальні посібники, навчальні програми, плани семінарських занять, тематика рефератів, матеріали для самостійної роботи студентів, списки рекомендованої літератури), що представлені на кафедрі.

Адреси рекомендованих Internet-сайтів:

<http://globalfindata.com>

<http://www.ukrstat.gov.ua>

<http://www.bank.gov.ua>

<http://www.minfin.gov.ua>

<http://www.finance.ua>

<http://rada.gov.ua>

10. Література, що рекомендована для самостійної роботи студентів (Залікові модулі 1,2)

Основна література

1. Внешнеэкономическая деятельность: организация, управление, прогнозирование: Под редакцией проф. Макогона Ю. В. -Донецк. Донеччина, 1999. – 496 с.
2. Внешнеэкономическая деятельность предприятий. Учебник для вузов /Л.Е. Стровский, С. К. Казанцев, Е. А. Паршина и др./ Под общей редакцией Л.Е. Стровского - 2-е изд., переработанное и доп. М.: ЮНИТИ, 1999 – 823 с.
3. Красавина Л. И. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения -М.: Финансы и статистика, 1994 – 275 с.
4. Новицкий В. Е. Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг. -К.: Либри, 1994. – 184 с.
5. Кузенцова Н. В. Регулирование внешнеэкономической деятельности в Украине. Практ. пособие. - К.: 1998 – 220 с.
6. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. Навч. Посібник / Під ред. А.І. Кредісова. -К.: ВИРА-Р, 2001. -640 с.
7. Збірник задач, тестів та ділових ситуацій / Під ред. Проф. Макогона Ю. В. – Донецьк; Дон ДУ, 2000 – 135с.

8. Храмов В.О., Бовтрук Ю.А. Зовнішньоекономічна політика. – К.: МАУП, 2002. – 264 с.
9. Міжнародні валютно-кредитні відносини / За ред. А.С. Філіпченка. – К.: Либідь, 1997. – 112 с.
10. Рамусь И.П. Таможенно-тарифное регулирование внешнеэкономической деятельности в Украине. – К.: МАУП, 1996. – 284с.
11. Грачев Ю.Н. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеэкономических операций: Учеб.-практ. пособие. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 489с.
12. Дегтярева О.И., Полянова Т.Н., Саркисов С.В. Внешнеэкономическая деятельность. Учеб. пособие. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 347 с.
13. Румянцев А.П. Зовнішньоекономічна діяльність. К.: ЦУЛ, 2003. – 368 с.

Додаткова література

1. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” // Відомості ВР України. – 1991. - №29. – С.337. (www.rada.ua).
2. Закон України „Про міжнародний комерційний арбітраж” / www.rada.ua
3. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения: Учеб. Пособие. – М.: ИВЦ „Маркетинг”, 2003.
4. Платонова И.Н. Валютный рынок и валютное регулирование. – М., 2001.
5. Сальваторе Д. Международная экономика: Пер. с англ. – М.: Риа «ПК», 2004.
6. Фінанси зарубіжних корпорацій: Навч. посіб / За ред. В.М.Федосова. – К.: Либідь, 2000.
7. Фомичев В.И. Международная торговля: Учебник. – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: ИНФРА-М. 2005.
8. Хэррис Дж.М. Международные финансы. – М., 2003.
9. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський та ін. — К.: Либідь, 2002.

Укладач:
доцент кафедри
міжнародної економіки

Попкова Ксенія Олексіївна